

Souhrnná teritoriální informace:

Myanmar

Zastupitelský úřad 5. 5. 2022 7:55

V Myanmaru nad ránem 1. února 2021 veškerou moc v zemi převzala armáda a veřejnost na vojenský převrat zareagovala protesty a stávkami, které zhruba na půl roku prakticky znemožnily realizovat obchodní výměnu. Masové demonstrace sice nový režim potlačil, nicméně část obyvatel zvolila ostřejší formy protestů, které vy eskalovaly do regulérního občanského konfliktu. Mezinárodní společenství reaguje na situaci v zemi rozšiřujícím se seznamem sankcí, který (spolu s úspěšným tlakem mezinárodních lidskoprávních organizací a myanmarské opozice) prakticky znemožňuje investovat v zemi, či se účastnit tendrů vypisovaných vojenským režimem.

I nadále však lze udržovat obchodní styky s myanmarskými soukromými podniky. Příležitosti pro vývoz lze nyní spatřovat především v oblasti zemědělské techniky a chemie a ve zdravotnictví. V případě zdravotnického vybavení jde zejména o přístroje a přípravky určené k domácímu použití, protože v zemi došlo k výraznému poklesu dostupnosti zdravotní péče v důsledku represí mířených zčásti také vůči lékařům a zdravotnickému personálu.

Chaos, do něhož byla myanmarská ekonomika v roce 2021 uvržena, přinesl citelný pokles kupní síly spotřebitelů (i řady firem) a vyprazdňování středu spotřebitelského spektra. Absolutní chudobou je nyní ohroženo až 48 % obyvatel. Oproti tomu tlak na vyšší spotřebitelskou třídu nebyl tak enormní. Pro vývozce to znamená, že se snížil odbyt pro zboží střední kategorie, a chce-li na myanmarském trhu uspět, musí buď nabídnout mimořádně výhodnou cenu, nebo naopak mířit na prémiové zákazníky se zbožím nejvyšší kvality, se špičkovou prezentací a balením a případně řadou doplňkových služeb po dobu životnosti výrobku.

V současné době je možné pozorovat částečnou stabilizaci podmínek pro obchodní operace, kdy je otevřena většina existujících cest pro dopravu zboží do země, po více než dvou letech došlo k obnově vydávání podnikatelských viz a v zemi ubylo viditelných protestů. „Nová normalita“ však také znamená podstatně větší uzavření země a nárůst administrativních překážek pro dovozce a již zmíněné propadnutí řady obyvatel do chudoby. Jakkoliv se tedy zlepšily možnosti pro realizaci exportů (oproti krizovému roku 2021), poptávka po nich citelně klesla a v tuto chvíli nejsou k dispozici indikátory, které by nasvědčovaly brzkému pozitivnímu obrátu.

Základní údaje	
Hlavní město	Neipyijto
Počet obyvatel	54,81 mil.
Jazyk	barmština
Náboženství	buddhismus, křesťanství, islám, hinduismus
Státní zřízení	svazová republika
Hlava státu	vláda není mezinárodně uznávaná
Hlava vlády	vláda není mezinárodně uznávaná
Název měny	myanmarský kyat
Cestování	
Časový posun	+5,5 hodin (v létě +4,5)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Mgr. Hana Mottlová
Ekonomický úsek	Mgr. Kamil Pikal
Konzulární úsek	Mgr. Viktor Michalík
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	2021
Nominální HDP (mld. USD)	242,9
Hospodářský růst (%)	-3,8
Inflace (%)	8
Nezaměstnanost (%)	11,7

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

V Myanmaru dne 1. 2. 2021 proběhl vojenský převrat a od té doby země nemá mezinárodně uznanou vládu. Armádou byla ustavena tzv. Státní správní rada (State Administrative Council, SAC), v jejímž čele stojí hlavní strůjce puče, nejvyšší velitel vojenských sil armádní generál Min Aung Hlaing.

SAC zpočátku deklarovala zájem na zachování co největší kontinuity v oblasti hospodářské politiky, tomuto záměru se jí však nepodařilo dostát. Zejména ve druhé polovině roku 2021 tak postupně vykrystalizovala nová hospodářská doktrína režimu spočívající v důrazu na soběstačnost, omezování zahraničních hospodářských vlivů a posilující role státu v řízení hospodářských aktivit. Nový přístup zatím není ukotven v žádném uceleném dokumentu, nicméně tyto tendence lze poměrně spolehlivě abstrahovat z většiny kroků a prohlášení představitelů režimu, jakož i z nově přijímané legislativy.

Většina jmenovaných ekonomických ministrů SAC jsou vojáci ve výslužbě, kteří však po mnoho let zastávali odborné ekonomické pozice a sehráli role v počátečních reformách a otevření myanmarské ekonomiky v letech 2011-2016. Ministr pro plánování a finance Win Shein zastával funkci náměstka na tomto ministerstvu v letech 2011-2016, kdy mimo jiné vyjednal odpuštění některých zahraničních dluhů a podílel se na reformě finančního systému. Ministr pro investice a vnější ekonomické vztahy Naing Oo byl stálým tajemníkem na témže ministerstvu za předchozí vlády (2016-2021), kdy se podílel např. na nové a mezi experty oceňované legislativě pro zvláštní ekonomické zóny. Guvernér centrální banky Than Nyein zastával stejnou funkci v letech 2007-2013, v té době mj. odpovídal za přechod místní měny na plovoucí kurz.

Členové parlamentu, zvolení ve volbách v listopadu 2020, reagovali na převrat vytvořením dočasné struktury – Výboru reprezentujícího svazový parlament (Committee Representing Pyidaungsu Hluttaw, CRPH). Tento výbor ustavil dne 16. 4. 2021 paralelní vládu národní jednoty (National Unity Government, NUG). NUG usiluje o mezinárodní uznání coby de iure vláda Myanmaru. NUG se v ekonomické oblasti snaží zabránit vojenskému režimu v přístupu k mezinárodnímu financování a usiluje o dispoziční práva k části myanmarských devizových rezerv deponovaných v zahraničí a dále o zavedení mezinárodních sankcí, zacílených především na těžební průmysl a energetiku.

Obyvatelstvo na převrat reagovalo masivními protesty, které byly ozbrojenými silami potlačovány se stále větší brutalitou. Část protestujících nakonec zvolila formu ozbrojeného odporu vůči SAC, kdy lidé začali spontánně formovat tzv. obranné síly lidu (People's Defence Forces, PDF), které zejm. ve venkovských oblastech vedou guerillový boj proti SAC. V zemi působí přibližně 450 jednotlivých PDF, které jsou jen zčásti koordinované. Řada z nich formálně uznává NUG za legitimní vládu v zemi, nicméně kontrola NUG nad činností konkrétních jednotek PDF je značně omezená.

Není jisté, jak dlouho bude výše popsaná situace v zemi trvat. Původní odhady řady analytiků, že dojde ke stabilizaci poměrů v řádu měsíců, se zjevně nenaplnují a stále více expertů se kloní k závěru, že Myanmar může setrvat pod vládou vojenské junty několik dalších let. Neustávající odpor obyvatel proti SAC a stupňující se tvrdost represí ze strany ozbrojených sil dále zhoršuje bezpečnost v zemi, přičemž ve velké části země lze hovořit o probíhající občanské válce.

1.2 Zahraniční politika země

Převrat v zemi a tvrdý postup vojenského režimu proti opozici způsobil značné ochlazení vztahů Myanmaru s většinou mezinárodního společenství. To se projevuje zejména ve vztahu k EU a jejím členským státům, k USA a dalším liberálním demokraciím, které vesměs odsoudily vojenský převrat a následný vývoj. Tyto země (včetně ČR) neuznaly vojenský režim jako legitimní vládu země a uplatňují vůči němu řadu sankcí.

Zdrženlivější postup vůči současné myanmarské de facto vládě zastávají sousední země, tedy Čína, Indie a státy ASEAN. Z ostatních velkých hráčů lze zmínit především Rusko, které dlouhodobě udržuje dobré vztahy s myanmarskou armádou, dodává do země vojenský materiál a patří k málo zemím, které udržují a rozvíjejí přímé vztahy s novým vojenským režimem.

Převrat přitom zvrátil deset let trvající trend stále většího otevírání se Myanmaru světu, během něhož země přilákala řadu investic, rozvinula obchodní vazby s mnoha zeměmi, vítala rostoucí počet zahraničních turistů, vstupovala do řady mezinárodních organizací a postupně se snažila přejímat mezinárodní normy a postupy. Jako poslední výrazný projev tohoto trendu lze považovat přistoupení k dohodě RCEP v listopadu 2020, který mohl dát zemi výhody členství v největší zóně volného obchodu na světě. Zdá se však, že vzhledem ke vnitropolitickému vývoji v zemi a kolabující národní ekonomice Myanmar přinejmenším v nejbližším roce či dvou tyto příležitosti promešká.

1.3 Obyvatelstvo

Myanmar je administrativně rozdělen na 7 států a 7 oblastí, dalšími nižšími správními jednotkami jsou okresy (districts), obvody (townships) a místní okrsky (wards).

Státy: Arakanský (Rakhine), Čjinský (Chin), Kačjinský (Kachin), Kajaský/Karenninský (Kayah), Karenský (Kayin), Monský (Mon), Šanský (Shan).

Oblasti: Iravadi (Ayeyarwady), Makwei (Magway), Mandalaj (Mandalay), Pegu (Bago), Rangún (Yangon), Sakain (Sagaing), Tenaserim (Tanintharyi).

Hlavní město: Neipyjto (Nay Pyi Taw).

Další města: metropole Rangún má 5,1 mil. obyvatel. Druhé největší město Mandalaj (1,3 mil.), dále Nay Pyi Taw (375 tis.), Taunggyi, Moulmein (Mawlamyine), Pegu (Bago), Myitkyina, Monywa, Basein (Patheingyi) a Pyaw.

Myanmar je multietnická země. Oficiálně (vláda) se uvádí 135 etnik. Většinou jsou Barmánci, zatímco ostatní etnické skupiny tvoří spolu s dalšími menšími původními etniky okolo 30 % populace. Mezi nejpočetnější patří Šanové (Shan), Karenové (Karen nebo Kayin), Rohingyové, Arakanci (Arakanese nebo Rakhine), Kačjinové (Kachin), Čjinové (Chin) a Monové. Indové a Číňané, kteří jsou největšími ne-původními skupinami, tvoří 5 % populace.

Dominantním náboženstvím je théravádový buddhismus (dle sčítání v r. 2014 89,9 % populace), dalšími náboženstvími křesťanství (6,3 %), islám (2,3 %), animismus a hinduismus (0,5 %). Podle výsledků sčítání lidu uveřejněných v srpnu 2014 má země 51 486 253 obyvatel (10 877 832 domácností), z toho 24 824 586 mužů a 26 661 667 žen. Dle odhadu ministerstva populace z dubna 2020 činí počet obyvatel 54,58 mil. Ve městech žije 29,6 % obyvatel, nejnižší podíl městského obyvatelstva je v oblastech Makwei a Iravadi.

Rozloha země činí 676 578 km². Celková hustota osídlení je 76 osob/km², nejvyšší hustota osídlení je v oblasti Rangúnu (716 obyvatel/km²), následované Mandalají (200 obyvatel/km²), nejnižší hustotu osídlení má Čjinský stát (13 obyvatel/km²) a Kačjinský stát (19 obyvatel/km²).

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Myanmar je nejchudší zemí společenství ASEAN, nicméně vzhledem k relativně početné populaci tvoří 7. největší ekonomiku tohoto Sdružení. V kalendářním roce 2020 si země navzdory pandemii udržela hospodářský růst, avšak v následujícím roce 2021 došlo k hlubokému propadu HDP o 17,9 % a k výraznému nárůstu inflace. Hlavním důvodem byl vojenský převrat provedený 1. 2. 2021, po kterém následovala dosud trvající krize a de facto občanská válka. Přerušování dodavatelských řetězců, ochromení finančního sektoru a mezinárodní sankce v souhrnu způsobují, že negativní růst bude trvat nejméně do října 2022. Podle optimistických scénářů by v dalších letech měl přijít mírný růst a po roce 2026 by myanmarská ekonomika mohla dosáhnout svého objemu z roku 2019. Patrně jedinou zdánlivě pozitivní změnou od nástupu vojenského režimu je dosažení kladné obchodní bilance, což je však důsledek cíleného omezování dovozu spotřebního zboží.

Předpokládaný skromný růst bude tažen hlavně zemědělstvím, které bylo méně zasaženo ekonomickými šoky roku 2021, a to zejména pokud Myanmar uspěje ve svých plánech na rozvoj návazné potravinářské výroby. Vojenský režim plánuje posilovat také sektor těžby. Tento vývoj může být podlomen stále pokračujícím ozbrojeným konfliktem. Na druhou stranu dlouhodobě rostoucí poptávka po plynu, ropě i jiných surovinách a energiích může způsobit zájem o těžbu v zemi navzdory značným bezpečnostním, právním, reputačním i ekonomickým rizikům.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%) *	2,9	-17,9	-3,8	2,4	2,3
HDP/obyv. (USD/PPP) *	5 348,10	4 423,80	4 370,00	4 560,00	4 750,0
Inflace (%)	8,8	3,8	8	19,3	15,8
Nezaměstnanost (%) *	3,9	12	11,7	10,5	10,2
Export zboží (mld. USD)	18,1	20,2	12,3	13,7	15,4
Import zboží (mld. USD)	18,6	16,7	10,2	13,3	16,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,9	-1,4	1	-0,3	-1,4
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	54,1	54,4	54,8	55,2	55,7
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	06.VII	06.VII	07.VII	07.VII	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD. Údaje označené * se vztahují vždy na období od 1. 10. daného roku do 30. 9. následujícího kalendářního roku.

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Vojenský režim se potýká s výrazným snížením příjmů v důsledku sankcí a snížené schopnosti vybírat daně od obyvatel. Nejdůležitějším zdrojem příjmů státu jsou tak nyní poplatky z těžby nerostných surovin. Režim na tuto situaci reaguje zejména omezováním "zbytečných výdajů", za které považuje především školství, zdravotnictví a sociální služby. Od posledního čtvrtletí 2021 navíc režim výrazně zrychlil tisk nových bankovek. Pouze rostoucí uzavřenost ekonomiky, drakonická kontrola nad přeshraničními transfery a omezování držby cizích měn tak nejspíš brání dramatickému poklesu hodnoty místní měny (myanmarský kyat).

Pro budoucí vývoj země je alespoň částečně dobrou zprávou skutečnost, že kvůli mezinárodním sankcím má stávající režim jen omezené možnosti navyšovat zadlužení státu. Méně radostný je pak pohled na stav devizových rezerv, které se po prvním roce vládnutí vojenského režimu ztenčily ze 7,6 mld. USD na 4,8 mld. USD. Důvodem jsou především opakované subvence dodavatelům pohonných hmot, jimž centrální banka poskytuje USD za zvýhodněný kurz, aby dosáhla stability cen pohonných hmot (což se stejně nedaří, mezi únorem 2021 a květnem 2022 stoupla cena benzínu na více než pětinásobek).

Veřejné finance	2021
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-9,3
Veřejný dluh (% HDP)	59,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,6
Daně	2022
PO	1 až 25 %
FO	1 až 25 %
DPH	není

2.3 Bankovní systém

Bankovní sektor je v zemi regulován Myanmarskou centrální bankou, která v době po vojenském převratu uplatňuje stále přísnější dohled nad operacemi domácích i v zemi usazených zahraničních bank. V rámci dohledu nad finančním sektorem lze hovořit o zneužívání AML legislativy pro omezování přístupu politické opozice (a potažmo i firem spojených s opozičními aktivitami) k finančním prostředkům. Míra kontroly zejména mezinárodního platebního styku dosáhla rozměrů, kdy firmy podnikající v importu a exportu musejí předem žádat centrální banku o povolení zaslat či přijmout peníze ze zahraničí.

V zemi působí celkem 27 domácích komerčních bank, z nichž největší jsou KBZ, ADG, Yoma, AYA a CB. Součástí systému jsou také čtyři státní banky včetně vojenské Myanmar Economic Bank, na níž EU a další jurisdikce uvalily sankce. V zemi dále působí 3 banky, které jsou dceřinými firmami zahraničních bank (subsidiary bank), a dále svou pobočku v Myanmaru má 17 zahraničních bank. Služby poboček zahraničních bank jsou patrně nejméně riskantní volbou pro zahraniční firmy a organizace, neboť tyto banky jsou schopné realizovat mezinárodní transakce skrze své centrály i v případě omezení přístupu myanmarských finančních institucí k mezinárodním platebním systémům. Zároveň platí, že zahraniční banky jsou méně proaktivní v implementaci různých omezujících nařízení a spíše mají tendenci hledat co možná nejschůdnější řešení ve prospěch klientů.

Součástí finančního sektoru země je také poměrně živý ekosystém nebankovních společností z oblastí FinTech a mikrofinancí. Populární jsou zejména poskytovatelé mikroúvěrů a dále mobilní aplikace pro nebankovní převody. Nejsilnějším hráčem na tomto poli je poskytovatel nebankovních transakcí Wave Money.

Výraznou vlastností bankovního systému země jsou stabilní avšak poměrně vysoké úrokové sazby. Referenční úroková sazba centrální banky se roky držela na úrovni 10 %, přičemž od března 2020 byla v rámci opatření na ochranu ekonomiky před důsledky koronavirové pandemie snížena na 7 % a tato sazba platí dodnes.

2.4 Daňový systém

Vojenský režim přistoupil ke snížení daňové zátěže pro většinu obyvatel (zejm. navýšením odpočtů a nezdanitelného minima), čímž de facto legalizoval skutečnost, že značná část fyzických osob odmítá daně platit. Vedle toho Vláda národní jednoty přišla s mechanismem na dobrovolný odvod daní do jejího rozpočtu, přičemž existuje silný společenský tlak na firmy i osoby s vyššími příjmy, aby tyto dobrovolné příspěvky odváděly. Fakticky tak došlo k navýšení daňové progrese, kdy významná část daňové zátěže od obou „výběrčích“ spočívá na podnikové sféře a individuálních poplatnících s nadprůměrnými příjmy.

Myanmarský daňový systém zahrnuje celkem 15 druhů daní ve 4 základních kategoriích:

Daň ze zisku podniků – sazba ve výši 30 % (jedná se o firmy založené podle zákona o zahraničních investicích a zákona o společnostech).

Daň z příjmu – progresivní daň se sazbou od 1 do 25 %. Od daňového základu lze odečíst 20 % (maximálně do výše 10 mil. kyatů) coby obdoba slevy na poplatníka. Dále lze daňový základ snížit až o 25 % odečtením darů registrovaným charitativním a náboženským institucím. Příjem z jiné než závislé činnosti do výše 4,8 mil. kyatů se nedaní vůbec.

Daně vybírané srážkou – např. daň z úroku ve výši 10 %.

Obchodní daň – částečně obdoba DPH. Na většinu zboží se uplatňuje ve výši 3-5 %. Touto daní však nejsou zatíženy služby a oproti DPH jsou podstatně omezeny možnosti odpočtu daně na vstupu, takže předmětem zdanění je obvykle celková hodnota zboží, nikoliv pouze přidaná hodnota. Zvláštní tarif mají benzín, nafta, alkohol, cigarety, perly, drahokamy a polodrahokamy, kde se sazba pohybuje od 30 % do 200 % a přibližně to odpovídá naší DPH a spotřební dani sloučené do jedné položky.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU je třetím nejvýznamnějším obchodním partnerem Myanmaru (po Číně a Thajsku). Lze však očekávat, že význam EU pro myanmarské obchodní vztahy bude spíše klesat. Důvodem je zejména snížený zájem o myanmarské zboží ze strany evropských obchodních řetězců v důsledku vojenského převratu a obav evropských odběratelů ze sankcí a reputačních rizik. To se týká především textilního a oděvního průmyslu, jehož produkty tvoří zhruba 90 % myanmarského dovozu do EU. Jelikož se dodávky oděvů realizují na základě dlouhodobých kontraktů, je pravděpodobné, že tento pokles bude pozvolný, rozložený do několika let. Otázka sankcí a komplikace s platebním stykem navíc ovlivní i evropský export a investice v zemi.

Obchodní výměna se zeměmi EU (mil. EUR)

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU (mil. EUR)	505,6	548,8	607,8	511,6	322,2
Import do EU (mil. EUR)	1372,5	2074,1	2 813,2	2 588,9	2 249,5
Saldo s EU (mil. EUR)	866,9	1 525,3	2 205,4	2 077,3	1 927,3

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

V případě ČR pozorujeme podobný trend jako u celé EU, a to výrazný převis dovozu nad vývozem se silnou akcelerací v roce 2018. Myanmarský dovoz táhne zejména oděvní výroba a lze očekávat, že v roce 2020 vývoz dosáhl svého vrcholu. V ČR myanmarské oděvy odebírají stejné nadnárodní řetězce jako jinde v EU a ty z důvodu politického vývoje v Myanmaru své objednávky postupně ukončují, resp. nezadávají nové poptávky. Zároveň postupně roste dovoz myanmarských potravin do ČR, zejména rýže, a v tomto případě lze očekávat zachování či mírné posílení stávajících trendů.

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mld. CZK)	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1
Import do ČR (mld. CZK)	0,2	1,8	2,5	2,8	2,8
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,1	1,7	2,3	2,6	2,7

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Myanmar dováží většinu zboží ze zemí ASEAN (zejm. z Thajska a Malajsie), z ČLR a z Indie. Důvodem je zejména příznivější cena těchto výrobků a nižší náklady na dopravu. Je třeba podotknout, že mezi zbožím dováženým ze sousedních zemí je celá řada produktů evropských značek vyráběných v jižní a jihovýchodní Asii, ať už dceřinnými společnostmi evropských (a amerických) firem, či v licenci místními výrobci. Takto se do země také dováží např. české zemědělské stroje kompletované v Indii.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export ze zemí mimo EU (mil. EUR)	14 074,5	13 685,0	12 206,9	11 501,9	6 478,8
Import do zemí mimo EU (mil. EUR)	7 810,6	8 293,0	7 333,9	8 088,9	5 513,7
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	6 263,9	5 391,9	4 873,0	3 412,0	965,1

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Vláda z let 2016-2020 vytvořila poměrně funkční systém usnadňující realizaci PZI, včetně tzv. zvláštních ekonomických zón, které se těšily určitým daňovým a administrativním výhodám. Díky tomu (spolu s výhodnou polohou, nízkými náklady na téměř všechny vstupy a obecně poměrně vstřícnému regulatornímu prostředí) se do země podařilo přilákat celou řadu PZI v celkovém objemu 25,9 mld. USD. Investice směřovaly zejména do oblasti těžby a zpracování nerostných surovin, zemědělských produktů (potravin, kaučuk), výroby oděvů (z nichž se za tuto krátkou dobu stal jeden z hlavních vývozních artiklů země), a dále pro výrobu, assembláž a balení spotřebního zboží pro místní trh. Tento systém převzal současný vojenský režim a procesně jej dále udržuje v chodu, nicméně vzhledem k sankcím a kontroverzím provázeným obchodování s režimem, počet investorů razantně klesl (rok po převratu činil objem schválených investic necelé 3 mld. USD, přičemž v předchozích obdobích se ročně schvalovaly záměry za cca 5 mld. USD) a významnou část těchto investic tvořilo rozšiřování a modernizace již existujících provozů. Nejvýznamnějšími investory v zemi jsou Singapur, ČLR, Thajsko, Hong Kong a Spojené království (vč. zámořských teritorií).

V současné době v zemi neevidujeme žádnou českou PZI, všechny české firmy zde působí skrze obchodní zastoupení myanmarským partnerem, a tento model lze za současné politické, bezpečnostní a právní situace jednoznačně doporučit. Případné investování v zemi by vyžadovalo posouzení a schválení orgány vojenského režimu a případný investor se tak vystavuje ze strany opozice riziku právních kroků, aktivistických kampaní (v obou případech i mimo Myanmar) a potenciálně i útoků na své myanmarské kanceláře a provozy.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

EU nemá s Myanmarem uzavřenou FTA a taková dohoda zatím není ani na úrovni EU – ASEAN. Zvažovala se příprava dohody EU – Myanmar o ochraně investic, v nejbližších letech není pravděpodobné, že se přikročí k jejímu sjednávání.

Smlouvy s ČR

Dne 20. 10. 2015 byla podepsána v hlavním městě Neipyijto Dohoda o obchodní a ekonomické spolupráci mezi vládou České republiky a vládou Republiky Myanmar. Dohoda vytváří rámec pro intenzivní výměnu informací, společnou organizaci podnikatelských akcí a konkrétních obchodních příležitostí. Dále zakotvuje existenci společného orgánu – Smíšené komise pro hospodářskou spolupráci, jejíž činnost má významné místo v prosazování českých exportních zájmů. Smíšená komise zasedá střídavě v obou zemích, její činnost je na české straně koordinována Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. První zasedání této komise se uskutečnilo v Neipyijto (2016) a druhé zasedání proběhlo v Praze (2018). Třetí zasedání se připravovalo v Myanmaru, nicméně kvůli pandemii COVID-19 a vzhledem ke složité vnitropolitické situaci v zemi není jisté, kdy bude toto zasedání možno uskutečnit.

K dalším významným smlouvám mezi ČR a Myanmarem patří:

- 1 Dohoda o letecké dopravě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Barmského svazu, Praha, 15. 12. 1965, č. 14/1966 Sb.;
- 1 Dohoda o hospodářské spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Socialistické republiky Barmského svazu, Rangún, 12. 1. 1978;
- 1 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Myanmarského svazu o sukcesi dvoustranných mezinárodních smluv sjednaná výměnou nót, Bangkok, 19. 12. 2002;
- 1 Ujednání mezi Ministerstvem zdravotnictví České republiky a Ministerstvem zdravotnictví Republiky Myanmarský svaz o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařské vědy, Nay Pyi Taw, 31. 12. 2002.

3.4 Rozvojová spolupráce

Myanmar je příjemcem rozvojové pomoci. Dle Světové banky v roce 2019 (poslední zveřejněný údaj) činila celková rozvojová pomoc Myanmaru 2,08 mld. USD (3,13 % HDD). Rozvojovou spoluprací Myanmaru poskytuje také ČR. Spočívá především v humanitární pomoci oblastem postiženým vleklými etnickými konflikty a extrémními projevy monzunového cyklu.

České firmy se do rozvojové spolupráce mohou zapojit např. účastí ve výběrových řízeních na dodávky zboží a technologií pro realizátory humanitární pomoci, samy mohou v zemi realizovat projekty z programu B2B v gesci ČRA a je rovněž možné požádat o podporu investičních záměrů v Myanmaru v rámci programu Záruka.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

V zemi se snaží vládnout neuznaný vojenský režim. Případná účast ve veřejných zakázkách vypsáných orgány tohoto režimu proto s sebou nese riziko sankcí, reputačních škod, ale i problémů s financováním a pojištěním takového exportu. V přehledu perspektivních odvětví proto uvádíme ty sektory, u kterých lze předpokládat odběratele z řad firem a koncových zákazníků.

Nepříznivé socio-ekonomické tlaky navíc ovlivňují kupní sílu a spotřebitelské chování. „Spotřebitelská třída“ se zúžuje na segment populace s nejvyššími příjmy, resp. úsporami. Zároveň se snižuje poptávka ze strany firem, které z řady důvodů vč. stále častějších výpadků energií přerušují či ukončují provoz (ze sektorů relevantních pro ČR např. stavebnictví, zdravotnictví).

S ohledem na výše uvedené lze za perspektivní považovat obory, které mohou nabídnout vybavení či výrobní vstupy pro ty sektory myanmarské ekonomiky, které dosud fungují, a dále zboží poptávané nejvyšší vrstvou myanmarské společnosti, která jediná bude pravděpodobně schopná kupovat evropské výrobky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Vojenská správa země (SAC) od převzetí moci usiluje o modernizaci zemědělství a potravinářství s důrazem na budování soběstačnosti, navýšení exportu zemědělských výrobků nad současných 70 mld. Kč a zvýšení přidané hodnoty vyvážených výrobků. Tento vývoj přináší zvýšenou poptávku po strojích a zařízeních na zpracování zemědělských výrobků (lisy na oleje, sušičky plodin apod.), stejně jako po zařízeních pro potravinářské závody (konzervárny, masokombináty). Zájem je také o zavlažovací zařízení a systémy pro zajištění celoroční produkce a současné snížení spotřeby vody. Vyrůstá také poptávka po hnojivech a další chemii, jakož i po osivu a genetickém materiálu. Speciální důraz má být v rámci modernizace kladen na živočišnou výrobu, což navíc přináší příležitosti v oblasti veterinární medicíny (léčiva, vakcíny, přístroje a vybavení) a plemenářství. Velký potenciál přitom mají výrobky vhodné pro použití v ekologickém zemědělství, jakož i služby spojené s certifikací biopotravin pro evropské trhy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nestabilita způsobená vojenským převratem spolu s koronavirovou pandemií vedly ke zhoršenému přístupu obyvatel ke zdravotní péči. V důsledku toho vzrůstá poptávka zejména po zdravotnickém vybavení a přístrojích určených k domácímu použití. Vedle volně prodejných léků a doplňků se jedná např. o tlakoměry, glukometry, ale též fyzioterapeutické přístroje a vybavení pro domácí použití. Myanmarské zdravotnictví je ze 76 % financováno přímými platbami pacientů, tudíž ochromení veřejného zdravotnického systému nepřineslo utlumení trhu, ale přesunulo poptávku od služeb směrem k léčivům a vybavení. Myanmarské lékárny a obchody se zdravotnickými pomůckami ročně utrží přibližně 25 mld. Kč a tato částka se dlouhodobě zvyšuje přibližně o 10 % ročně. Pandemie, která v zemi zdaleka neustala, rovněž vyvolává zájem o nákup kvalitních ochranných prostředků, léčiv a vitamínů.

► Sklářský a keramický průmysl

Myanmarsi v průměru uspoří až 55 % svých příjmů. Vzhledem k vysoké nestabilitě měny a finančního systému roste poptávka po komoditách a zboží, v němž lze uchovat naspořené prostředky. Z českých produktů je to zejména luxusní dekorativní sklo. Poptávka je rovněž po skleněných svítidlech vyšší kvality (křišťálové lustry). Uplatnění přitom naleznou jak výrobky vyšší střední třídy, tak špičkové ručně vyráběné kusy, v obou případech pro odlišnou příjmovou kategorii spotřebitele, či spíše investora. Pro uplatnění na myanmarském trhu je naprosto nezbytné, aby výrobce i distributor své produkty chápal a prezentoval jako luxusní a zdůrazňoval jejich dlouhodobou, nadčasovou hodnotu. U ručních výrobků lze jednoznačně doporučit prezentovat je de facto jako umělecká díla, s certifikátem pravosti, nejlépe i s uvedením mistra, který konkrétní kus vytvořil.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Ekonomický plán vojenského režimu v zemi (SAC) předjímá pro rok 2022 růst těžebního průmyslu až o 9,5 %. Takový růst bude vyvolávat poptávku po dobývací technice a souvisejících zařízeních. Existuje též potenciál pro export služeb v oblasti geologie a báňského inženýrství. Ta přitom nemusí mít vždy podobu nákupu předmětných zařízení, stále častější je opatřování dobývacích strojů formou operativního leasingu, což může vést také ke zvýšenému zájmu o služby v oblasti servisování těchto zařízení. Vzhledem k aktuálně platným sankcím a reputačním rizikům rovněž existuje poptávka po certifikaci výrobků i těžebních závodů pro jejich způsobilost zapojit se do mezinárodních dodavatelských řetězců.

► Nábytkářský průmysl

Myanmar je významným vývozcem celé řady druhů dřeva a dřevěných výrobků. Místní dřevozpracující průmysl usiluje o navýšení přidané hodnoty svých výrobků, která nyní činí přibližně 10 mld. Kč ročně. Vzniká tak značný potenciál pro export technologií a přípravků pro moderní nábytkářskou a obecně dřevozpracující výrobu. Příležitosti jsou ve všech článcích výrobního procesu, snad

s výjimkou samotné těžby: tedy přístroje a vybavení pro pily, papírny či výroby celulózy i koncové producenty nábytku a jiných dřevěných předmětů. V případě nábytkářství také existuje zájem o přípravky (laky, lepidla apod.) či služby v oblasti designu, certifikace dřevěných výrobků a marketingu. Obdobný potenciál pro technologie i služby lze nalézt také v oblasti výrobků z bambusu a ratanu.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

První kontakt s myanmarskými obchodníky je obvykle osobní (např. setkání na veletrhu) nebo telefonický. Rozhodně nelze doporučit první oslovení firmy emailem. Mnozí zejména seniorní pracovníci a obchodníci emailovou schránku vůbec pravidelně nevybírají. Teprve v průběhu této mluvené komunikace (osobní či přes telefon) je sjednán způsob zaslání psaných dokumentů (obvykle emailová adresa sekretářky daného obchodníka). Se zprostředkováním kontaktu na konkrétní firmy může pomoci také obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Rangúnu a realizátor programu PROPEA v teritoriu (viz kap. 6.1). Pro tyto účely je vhodné mít připravený profil firmy (např. brožuru či leták ve formátu .pdf). Obvykle nestačí zaslat pouze odkaz na webové stránky, protože zejména ředitelé větších firem si obvykle firemní prezentaci nechávají vytisknout od sekretářek.

4.2 Oslovení

Pokud jde o přímé oslovení myanmarského partnera při osobním kontaktu, platí několik jednoduchých pravidel. Barmánci obvykle nemají příjmení (některá menšinová etnika ano), všechna jejich jména jsou osobní („křestní“) a je zvykem partnery oslovovat všemi jmény. Vedle toho jménu předchází zdvořilostní oslovení, nejčastěji U (pan) a Daw (paní). Pokud je partner držitelem doktorského titulu, může být oslovován také jako Doctor (+ celé jméno; v písemném styku zkratka Dr před jménem). Jiné akademické tituly se v oslovení nepoužívají. Barmská zdvořilostní oslovení běžně užívají také obchodníci čínského a indického původu. Příslušníci některých menšinových národností mohou před jménem používat oslovení vycházející z jejich vlastních jazyků.

Někteří obchodníci používají pro styk s cizinci mezinárodní (obvykle anglické) jméno či přezdívku. Pokud se takto na začátku jednání představí, je možné je touto přezdívkou také oslovovat.

4.3 Obchodní schůzka

Sjednání a průběh schůzky

Při sjednání schůzky se očekává zaslání profilu firmy a často také formálního dopisu na hlavičkovém papíře s žádostí o schůzku (ten firmy archivují také např. pro potřeby případných úředních kontrol, obvykle stačí sken podepsaného dopisu emailem). Na základě těchto informací místní firma navrhne termín a místo schůzky. Pokud firma několik dní nereaguje, je možné se připomenout, nejlépe telefonicky.

Schůzka nejčastěji probíhá v sídle firmy, obvykle v zasedacích prostorách. Je běžné, že je obchodní partner do těchto prostor uveden a může i několik málo minut čekat na příchod představitele myanmarské firmy. Ve zdejších podmínkách se to nepokládá za nezdvořilé. Pokud je součástí schůzky jídlo, je schůzka obvykle v restauraci.

Je dobré mít s sebou vizitky. Ty se jako jinde v Asii předávají a přijímají oběma rukama. Je zdvořilé po přijetí vizitky ji alespoň několik vteřin prohlížet, ne ji hned založit. Drobný dárek (např. firemní pero apod.) není nutností, ale je přijímán pozitivně.

Načasování jednání

Schůzky nejčastěji probíhají mezi 9 a 17 hodinou, partneři z řad veřejného sektoru, státních podniků a bank obvykle plánují poslední schůzku v daný den na 15. hodinu.

Kulturní specifika při jednání

Mnozí myanmarští obchodníci se věnují více než jednomu předmětu podnikání a vlastní vícero firem. Může se při jednání stát, že se hovor stočí k jiné věci, než kvůli které byla původně schůzka domluvena. Při jednání je proto dobré být flexibilní a mít alespoň rámcový přehled o celé šíři nabídky vlastní firmy, nejen o jednom konkrétním produktu.

Barmští obchodníci mohou působit jako nerozhodní. Důvodem je, že vždy primárně hledají dlouhodobá partnerství a chtějí si být jistí, že druhé straně mohou důvěřovat. Zároveň jsou velmi klidní a obvykle ani při výrazných komplikacích či průtazích neztrácejí nervy.

Mnohé, v jiných zemích běžné služby a produkty jsou v zemi zaváděny úplně poprvé. Stává se proto, že obchodníci sami s daným předmětem podnikání teprve začínají a mají jen dílčí technické a provozní znalosti. Zejména u dodávek výrobních celků proto nelze vždy očekávat zcela přesnou představu o všech technických parametrech poptávaného zařízení. Některé pro dodavatele klíčové údaje mohou vyplynout až ze samotného jednání.

Výrazným rysem jednání s barmskými obchodníky, který částečně vychází z buddhistické etiky, je nápadně nekonfrontační styl komunikace. Je třeba se vyhnout jakékoliv přímé kritice a slovní agresí (ani v žertu, a ani vůči třetím osobám, např. konkurenci). Pokud se v místnosti nachází buddhistický oltář či socha Buddhy, je vhodné při vstupu do místnosti tomuto předmětu vyjádřit úctu drobnou úklonou.

Myanmarští obchodníci a jejich styl vyjednávání

Vzhledem k obtížné vymahatelnosti práva místní obchodníci preferují dlouhodobé osvědčené vztahy založené na vzájemné důvěře a tato důvěra se postupně musí budovat. Jednání proto bývají někdy poměrně dlouhá a velká část času je věnována vzájemnému poznávání obou partnerů. To platí zejména v menších městech či v případě malých a středních podniků.

Barmánci mají tendenci vystupovat klidně a vldně, ale své skutečné emoce příliš neprojevují. Totéž platí pro většinu ostatních etnik. Otevřenější a emotivnější jednání lze čekat u partnerů z národností, které jsou převážně křesťanské (Čjinové, Kačjinové, Karenové) a u obchodníků ze zdejší indické komunity.

Etnické a regionální rozdíly v obchodních jednáních

Teritoriální rozdíly ve stylu obchodního jednání nejsou značné, jisté odlišnosti lze pozorovat spíše v závislosti na národnosti obchodního partnera (v Myanmaru žije 135 etnických skupin s vlastními jazyky a kulturou), případně na tom, zda pochází z velkoměst (Rangún, Mandalaj) či z menších sídel. Obchodníci z větších měst vedou jednání o něco rychleji a profesionálněji, partneři z menších měst a venkova potřebují na jednání více času, vedou ho osobněji, věnují velkou část rozhovoru poznávání obchodního partnera.

Alkohol při pracovních jednáních

Není běžné nabízet alkohol na jednáních v kanceláři a v zásadě ani u pracovního oběda. Může být někdy v malém množství podáván při pracovní večeři.

Vhodné oblečení

Doporučuje se běžný oblek či kostým, případně styl business casual (zejm. je-li součástí schůzky také prohlídka skladu či výrobních prostor). Většina barských podnikatelů a obchodníků se na jednání s cizinci obléká podle západního způsobu. Je však zcela běžné, že někdo přijde oblečen v tradičním oblečení a velmi jednoduše obutí.

Ideální jednací tým

Je možné – zejména u malých a středních podniků – přijít na jednání i zcela sám, nejčastěji se jednání účastní dva až tři lidé (manažer + asistent/ka nebo technický expert, který má detailnější znalost výrobku). Pokud jednání vede skupina/koncern a dotýká se několika dceřiných společností nebo více divizí jedné firmy, jednání se může účastnit zástupce každé dotčené společnosti/divize. Věk a genderové složení týmu nehraje zásadní roli.

Pozvání domů od obchodního partnera

Není obvyklé, že by myanmarský obchodník zval partnera přímo k sobě domů. Pokud se tak stane, je vhodné vzít menší dárek a být připraven se před vstupem do obydlí zout. Při vlastní návštěvě se doporučuje vyhnout se otevřené kritice či údivu nad odlišnými standardy bydlení a nevstupovat bez pozvání do jiných částí obydlí, než kam byl host uveden.

4.4 Komunikace

Jazyková vybavenost

Přestože je Myanmar bývalou britskou kolonií, úroveň angličtiny zde během období vojenské diktatury a téměř úplné izolace země značně poklesla a pouze postupně se alespoň ve větších městech vrací na dřívější vysokou úroveň. Obecně je na vyšší úrovni psaná komunikace než mluvená angličtina. Nejmladší generace obchodníků a manažerů má často za sebou studium v zahraničí a nebývá problém se s nimi domluvit. Jazyková bariéra je patrná především u střední a starší generace (což jsou často ředitelé velkých firem). Zejména v menších městech a v odlehlejších oblastech může být problém vůbec najít někoho, kdo ovládá angličtinu. V takovém případě se jednoznačně doporučuje vzít s sebou tlumočníka – průvodce.

Nejčastějším jazykem v zemi je barmština a až na skutečně izolované oblasti (či lokality dlouhodobě ovládané povstalci) hovoří plynně barmsky i drtivá většina příslušníků národnostních menšin. Čínská komunita komunikuje převážně jihočínskými dialekty (většina etnických Číňanů pochází z provincie Yunnan), ale často ovládají i mandarínštinu. Hlavním jazykem zdejší indické menšiny je hindština/urdština, menší část hovoří bengálsky a tamilsky.

Úloha tlumočníka

Je obrovskou výhodou, pokud někdo v týmu ovládá barmštinu. Jazyková vybavenost především střední a starší generace podnikatelů má své meze a zvláště u detailnějšího popisu technických parametrů výrobků je velmi užitečné, pokud někdo z týmu v případě nepochopení může konkrétní údaje dovysvětlit barmsky. Při jednáních mimo velká města je přibrání tlumočníka/průvodce velmi doporučováno. Někdy se při jednáních stává, že má vlastního tlumočníka barmská strana. Důvodem pak může být nejen jazyková bariéra, ale třeba i možnost získat více času na rozmyšlení odpovědi během doby, kdy se tlumočí.

Komunikační tabu

Náboženství je v Myanmaru velmi citlivou otázkou. Otevřená kritika buddhismu a jeho duchovních představitelů, i kdyby vycházela z fakticky pravdivých argumentů, je nemyslitelná a za jistých okolností i trestná. Citlivými tématy, kterým je lepší se vyhnout (pokud sám místní partner nezavede rozhovor tímto směrem), jsou také dosud trvající etnické konflikty a obecně politické otázky.

Myanmarská společnost je také více konzervativní a doporučuje se spíše vyhýbat narážkám, žertům či dvojsmyslům s erotickým podtextem.

Formy a prostředky komunikace

Pro uzavírání obchodů je zpravidla nezbytný osobní kontakt. Pokud firma sama neplánuje návštěvu země, lze doporučit nalezení místního partnera (distributora, konzultační společnost), který tuto práci vykoná. S tímto krokem může pomoci také obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Rangúnu a realizátor programu PROPEA v teritoriu (viz kap. 6.1).

V případě operativní komunikace se preferuje využití hlasových služeb (telefon, hovory přes Viber, WhatsApp apod.). Email slouží téměř výhradně k zasílání dokumentů a příloh, zpravidla na základě předchozí domluvy jiným komunikačním kanálem. Je možné komunikovat také pomocí textových zpráv přes Viber, WhatsApp, Messenger apod.

Pokud jde o email, i manažeři či majitelé velkých firem stále často používají adresy veřejných poskytovatelů (zejména gmail.com). Užívání gmailové adresy (tedy nikoliv firemní) rozhodně není pokládáno za projev nedůvěryhodnosti dané společnosti nebo osoby.

4.5 Doporučení

Úspěšnému naplnění obchodních cílů na myanmarském trhu vždy napomůže respektování několika jednoduchých zásad:

- 1 Osobní vztah s partnerem je klíčem k obchodnímu úspěchu. Je možné alespoň do určité míry budovat osobní vztah i na dálku, ale rozhodně je třeba mezilidskou dimenzi obchodního vztahu vnímat a soustavně rozvíjet.
- 1 Zdvořilost za všech okolností. Je naprosto nutné vyjadřovat respekt, usmívat se, nestěžovat si a zejména nevyjadřovat kritiku přímo a nejednat konfrontačně.
- 1 Dobře připravit prezentaci projektu. V případě složitějších technických řešení je názorné grafické ztvárnění dobrou cestou, jak překonat jazykovou bariéru.
- 1 Obrnit se trpělivostí. Jak v průběhu jednání, tak při realizaci projektu počítat s průtahy a za žádných okolností neztrácet nervy. Kdo ztrácí nervy, ztrácí v očích partnera tvář.
- 1 Vždy hledat win-win řešení. Je dobré jednat kooperativně, dávat najevo zájem o prospěch partnera a v žádném případě neusilovat o zjevnou převahu či výhodu nad ním.
- 1 Dobrá cena rozhoduje. Nabídnout příznivou cenu je vždy nejjednodušší, nicméně i u nákladnějších projektů lze alespoň ozřejmit všechny výhody a úspory, které Vaše řešení má oproti jiným (třeba i s nižší pořizovací cenou). Ne všichni místní partneři mají detailní provozní znalosti a některé pro Vás samozřejmě přínosy a úspory nemusí být stejně zřejmé i pro ně, pokud nejsou řádně vysvětleny.

4.6 Státní svátky

Většina náboženských svátků, které jsou dny pracovního klidu, mají pohyblivé datum. Hlavním svátkem je Barmský nový rok (Thingyan) v měsíci dubnu (v letech 2022 a 2023 připadá na 13. – 16. 4.). V posledních třech letech (2020–2022) byly veřejné oslavy Thingyanu i většiny dalších svátků omezeny či zcela zrušeny, a to nejdříve z důvodu pandemie COVID-19 a od roku 2021 také kvůli zhoršené bezpečnostní situaci a nechuti značné části obyvatel podílet se na oslavách organizovaných vojenským režimem.

Dále se v Myanmaru slaví následující státní svátky:

- 1 Nový rok (1. 1.)
- 1 Den nezávislosti (4. 1.)
- 1 Svazový den (12. 2.)
- 1 Den rolníků (2. 3.)
- 1 Den armády (27. 3.)
- 1 Mezinárodní den práce (1. 5.)
- 1 Den hrdinů (19. 7.)
- 1 Národní den (9. 12.)
- 1 Vánoční svátek (25. 12.)

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

S ohledem na tradiční zvyklosti se doporučuje pro prodej českého zboží využívat myanmarských zástupců znalých místního prostředí. V případě prodeje českého zboží místnímu distributorovi, který jej dále bude nabízet na trhu, není pro českou firmu nutné se registrovat či podnikat jakékoliv další kroky (vyjma poskytnutí dokumentů, certifikátů a vzorků, které distributor použije pro svou vlastní registraci zboží u místních orgánů). Totéž platí v případě jmenování místní firmy výhradním distributorem či při poskytnutí jakékoliv licence či franšízy. Potenciální distributory a obchodní partnery lze vyhledat např. s využitím služby programu PROPEA (viz kap. 6.1), je možné konzultovat s Velvyslanectvím ČR v Rangúnu či se obrátit na Federaci obchodních a průmyslových komor Myanmaru ([UMFCCI](#), viz kap. 6.3), která sdružuje většinu v zemi působících firem a má síť poboček ve všech 14 oblastech a státech Myanmaru.

Z legislativního hlediska firmy, které chtějí v Myanmaru podnikat ve vývozních nebo dovozních operacích, musí být registrovány Registračním úřadem pro vývoz a dovoz (Export Import Registration Office) ministerstva obchodu. Registrační poplatky činí 5,000 kyatů na jeden rok nebo 10,000 kyatů na 3 roky. Zboží může být vyváženo (s výjimkou několika komodit jako je například týkové dřevo) na základě udělené vývozní licence, která je zpoplatněna. Obdobně jsou udělovány i dovozní licence. Platnost licencí je 6 měsíců. Clo a celní poplatky jsou placeny při dovozu, vývozu i tranzitu. V případě tranzitu se jedná o 2,5 % z hodnoty CIF, v případě vývozu a dovozu v souladu s celním sazebníkem (podle typu komodity v rozpětí od 5 % do 40 %). Myanmar současně uplatňuje u vybraných komodit vývozní clo. U rýže činí 100 kyatů za jednu tunu, 10 % u bambusových výrobků a 5 % u kůže, luštěnin a dalších výrobků. Podrobné a průběžně aktualizované návody na vývoz a dovoz konkrétních zbožových tříd, stejně jako další užitečné informace o administraci mezinárodního obchodu, naleznete na [Myanmar National Trade Portal](#).

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Forma zapsání podniku může být vlastnictví, spoluvlastnictví, společnost s ručením omezeným (Company Limited). Zapsání společností, které nezahrnují státní vlastnictví, je prováděno podle Myanmar Companies Act (zákon o podnicích). Zákon o zahraničních investicích zaručuje, že investice vložené v souladu s tímto zákonem nebudou znárodněny. Zároveň po ukončení aktivit zaručuje repatriaci podílu v podniku ve volné měně. Je dovolen transfer úspor zahraničních pracovníků. Při zřizování a registraci firmy musí zahraniční partner předložit písemný návrh u Komise pro zahraniční investice (Myanmar Investment Commission). Přílohy musí být následující doklady:

- 1 předmět činnosti a finanční doklady mateřské firmy (účetní uzávěrka za poslední rok s auditem),
- 1 bankovní posouzení obchodního nebo podnikatelského záměru,
- 1 detailní kalkulace ekonomické oprávněnosti projektu, která zvláště obsahuje údaje: odhadovaný roční zisk, odhadované roční příjmy, předpokládanou dobu návratnosti investic, výhledy na vytváření nových pracovních míst.

O právo k obchodování je nutno žádat na Ministerstvu plánování a financí prostřednictvím Úřadu pro registraci firem (Companies Registration Office). Jestliže je předmětem podnikání nově registrované firmy zahraniční obchod, je nutno se registrovat jako dovozce či vývozce u úřadu pro registraci vývozu a dovozu (Export-Import Registration Office) při ministerstvu obchodu.

Zřízení nové firmy zahraničním vlastníkem či spoluvlastníkem je z definice přímou zahraniční investicí. Vzhledem k velmi složité politické situaci v zemi (viz kap. 1.1) se případný investor vystavuje celé řadě reputačních, právních a v krajním případě i bezpečnostních rizik (viz kap. 3.2). S přihlédnutím k výše uvedenému doporučujeme zvážit, zda je zřízení nového podniku pro realizaci obchodních záměrů skutečně nezbytné, či zda je možné na trhu působit buď čistě prostřednictvím místního partnera, případně vstoupit na trh formou akvizice již existující firmy.

5.3 Marketing a komunikace

Pro propagaci a marketing lze použít inzerci v tisku a reklamní šoty v televizi. U mladší generace je neúčinnější reklama prostřednictvím internetu, především přes sociální sítě (FB, Tik-Tok). V hojně míře jsou využívány i billboardy.

Pokud jde o vlastní formu marketingového sdělení, rozhodně doporučujeme spolupracovat s místní reklamní agenturou či alespoň agenturou působící v některé ze zemí ASEAN. Místní zákazníci jsou zvyklí na specifický obsah i zpracování reklamního sdělení (na evropské poměry značně výrazné) a reagují pozitivně na vizuály obsahující místní (či alespoň obecně asijské) modely a reálie. Na druhou stranu u luxusního zboží původem z Evropy může evropský styl sdělení s evropskými tvářemi a kulisami působit více autenticky, a právě místní reklamní agent bude mít dobrý cit pro rozhodnutí, která z těchto strategií je pro konkrétní výrobek vhodnější. U reklamy je vhodné vyhýbat se společenským tabu z oblastí sexuality a náboženství (viz kap. 4.3).

Významné reklamní agentury:

- 1 SAIL Group of Companies: www.advertising-myanmar.com
- 1 Mango Marketing & Wave Digital Offices: info@mango.com.mm

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Ochrana duševního vlastnictví v Myanmaru je na velmi nízké úrovni. Země je členem WIPO (World Intellectual Property Organization), WTO a TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights), avšak dosud plně nedostála svým závazkům vyplývajícím z těchto členství. Navíc vzhledem k obecně nízké úrovni vymahatelnosti práva ani samotné přijetí příslušných zákonů není zárukou dostatečné úrovně ochrany duševního vlastnictví českých exportérů.

5.5 Trh veřejných zakázek

V zemi vládne mezinárodně neuznaný režim, vůči němu EU (ale také USA, Velká Británie a Kanada) uplatňuje řadu sankcí. Vzhledem k právním a reputačním rizikům v žádném případě nelze v současné době doporučit provádění jakýchkoliv B2G obchodních operací. Nicméně dojde-li v budoucnu ke stabilizaci poměrů v zemi a nástupu legitimní vlády, lze předjímat, že přinejmenším zpočátku budou tendry realizovány podle aktuálně platné úpravy:

V Myanmaru dosud neexistuje zastřešující zákon o veřejných zakázkách a jednotliví zadavatelé se řídí vlastními předpisy na svazové či regionální úrovni. Podmínky konkrétních tendrů se tudíž odlišují, a to jak v pravidlech a lhůtách jejich vypisování, tak v konkrétních kritériích pro stanovení kvalifikovaných uchazečů. Např. vláda Rangúnské oblasti vede seznam kvalifikovaných dodavatelů, do něhož se firmy musí předem zaregistrovat, aby se mohly ucházet o jednotlivé zakázky. Tendry bývají obvykle ohlašovány formou inzerátu v národním či regionálním tisku a často i na webových stránkách zadavatele.

Po zveřejnění tendru si jednotliví zájemci musí u zadávající organizace zakoupit podrobnou dokumentaci k zakázce, která zahrnuje formulář přihlášky do tendru, detailní technické specifikace požadovaného plnění a údaje o procesní stránce zadávacího řízení včetně odkazu na konkrétní předpisy, jimiž je to které řízení upraveno.

Vlastní doba na zpracování nabídek bývá extrémně krátká, typicky jeden měsíc od vyhlášení tendru, u zakázek menšího rozsahu často i méně. Takto těsné termíny se užívají i u velkých strategických zakázek a výrazně zvýhodňují místní společnosti, zejména ty, které jsou schopny neformálními kanály zjistit informace o chystaném tendru již před jeho vyhlášením.

Způsob zadávání veřejných zakázek silně zvýhodňuje místní uchazeče a firmy, které již v zemi působí, nejlépe ve formě joint-venture s místním partnerem. Zakázky jsou téměř vždy vypisovány v místní měně (s výjimkou mezinárodních tendrů, které jsou obvykle vypisovány v USD) a požaduje se fyzické předání přihlášky do tendru v sídle zadávající organizace. Samotná přihláška a doprovodná dokumentace navíc obvykle musí být vypracována v barmštině.

V podmínkách tendrů, které jsou výslovně otevřené zahraničním společnostem, je často specifikováno, jaká minimální část prací má být provedena v místě, případně kolik místních zaměstnanců se má na zpracování zakázky podílet. Pokud zahraniční firma v řízení uspěje, musí v Myanmaru založit společnost a ta následně uzavře smlouvu na provedení zakázky.

Mezinárodní tendry se přitom vypisují prakticky výhradně na dodání technologií či služeb, které v zemi nejsou běžně nabízeny. Zadavatel musí svým nadřízeným orgánům v rámci schvalování tendru doložit, že provedl šetření a že nenalezl místního dodavatele.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platby probíhají v současné době v drtivé většině v hotovosti, případně převodem (zejm. pokud obchodní partner disponuje zahraničním bankovním účtem, nejčastěji u singapurské či hongkongské banky). Platební morálka bývá obvykle dobrá, nicméně zejména s ohledem na prohlubující se krizi myanmarského hospodářství se doporučuje prověřit solventnost obchodních partnerů.

Termín splatnosti faktur je možné určit smluvně, je třeba věnovat pozornost formulaci, zda lhůta splatnosti začíná běžet dnem vystavení faktury, či dnem předání zboží (což je v Myanmaru poměrně běžné ustanovení).

Vymahatelnost práva je v zemi dlouhodobě na nízké úrovni a po vojenském převratu klesla ještě hlouběji. Rozhodování místních soudů, kterým obvykle přísluší řešení obchodních sporů, je nepředvídatelné a časově náročné. Je zde patrná tendence stranit místním obyvatelům, zejména těm, kteří jsou dobře zapsáni u aktuálně vládnoucího režimu.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Obchodní víza do Myanmaru jsou v současné době jediným typem víz, která se vydávají. Žádá se o ně elektronicky prostřednictvím systému [eVisa](#) a poplatek činí 70,- USD, žádost je vyřízena do tří pracovních dnů, vízum má platnost 90 dní, přičemž délka pobytu v zemi nesmí překročit 70 dní.

Žadatel musí mít cestovní pas (jiné cestovní doklady se neakceptují) platný nejméně 6 měsíců po vystavení víza, dále zvací dopis od myanmarské firmy nebo obchodní komory, kopii potvrzení o registraci firmy či komory, která podnikatele zve a barevnou fotografii v pasovém formátu.

V souvislosti s pandemií COVID-19 se navíc vyžaduje kompletní očkování ukončené nejméně 14 dní před vstupem do země a negativní PCR test provedený do 72 hodin před vstupem do země (nikoliv před zahájením cesty, jak je běžné ve většině zemí). Navíc je nutné mít pojištění proti COVID-19 u Myanma Insurance (žádné jiné pojištění není akceptováno). Doklady o očkování, PCR testu a pojištění je třeba mít v listinné podobě a předložit je po příletu do země. Další podrobnosti včetně seznamu uznávaných vakcín jsou k dispozici na portálu [eVisa](#).

Spolu se zhoršující se socioekonomickou situací došlo ke zhoršení kriminality v zemi, a proto doporučujeme vyhnout se cestování MHD či pohybu pěšky mimo frekventovaná místa. Lze využít služeb taxi, kdy jednotlivé jízdy po městě stojí v řádu jednotek USD. Stojí za zvážení nainstalovat si mobilní aplikaci Grab, která umožňuje objednávání taxi, kalkulaci ceny a dokoce i platbu pomocí uložené platební karty. Prostřednictvím této aplikace lze vedle taxi objednat také pronájem vozu či minibusu s řidičem na stanovený počet hodin či dní. Při příletu lze využít taxi přímo na letišti, řidiči s oprávněním vjezdu na letiště bývají prověřeni a spolehliví. Je běžné sjednat cenu jízdného před započítáním jízdy (taxametr se nepoužívá). Cesta z letiště na Velvyslanectví ČR stojí přibližně 15 tisíc kyatů (cca 7 USD).

Hotely, které jsou nabízeny prostřednictvím mezinárodních rezervačních aplikací, bývají prověřené a kvalitní (s přihlédnutím k cenové kategorii/počtu hvězd). Platba ve většině hotelů i obchodů probíhá v místní měně, je možné platit hotově i kartou. Jako ve většině tropických oblastí je při pobytu třeba vyhnout se konzumaci nebalené vody či vody z kohoutku (někde je možné pít po převaření, někde ani po převaření, je vhodné se informovat u recepce hotelu).

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

V obecné rovině se podmínky neliší od zaměstnávání ostatních cizinců. V zemi není zaveden systém udělení pracovních povolení, zájemce o práci v Myanmaru v zemi pobývá na základě obchodního víza a z pohledu myanmarského státu zde působí fakticky jako OSVČ. V zemi není systém všeobecných sociálních benefitů (jsou vázány na zaměstnání, typicky ve veřejném podniku či ve velké firmě).

Zdravotní péče se poskytuje za úhradu, a to jak ve veřejných klinikách a nemocnicích (aktuálně dosti redukovaných), které mimo nejnnutnější případy nelze doporučit, tak v soukromých praxích, z nichž některé se odborným a hygienickým standardem přibližují těm evropským a zpravidla disponují i anglicky hovořícím personálem. K takovým pracovištím patří např.:

- 1 Sakura Medical Center: 23 Shin Saw Pu Road Sanchaung Township, tel: +95 1 512 668
- 1 Pun Hlaing International Hospital: Hlaing Thayar Township, tel: +95 1 684 323
- 1 Samitivej International Clinic: 9E/2 Kaba Aye Pagoda Road, Mayangone Township, tel: +95 1 656732

5.9 Veletrhy a akce

Vzhledem ke zhoršené bezpečnostní situaci v zemi a pandemii COVID-19 bylo uskutečnění většiny veletrhů v zemi od března 2020 do první poloviny roku 2022 odloženo. Teprve v dubnu 2022 došlo k citelnému uvolnění pravidel pro pohyb a shromažďování osob, které by pořádání takových akcí umožňovalo. Okamžitě po vyhlášení příznivých legislativních změn pořadatelské agentury začaly s přípravami svých akcí a první větší veletrh je plánován již na srpen 2022.

- 1 Renewable Energy Expo Myanmar 2022 proběhne 11. – 13. srpna 2022 v prostorách rangúnského hotelu Novotel. Jde spíše o menší akci úzce zaměřenou na obnovitelné zdroje energií, nicméně coby prvnímu veletrhu, který se po dlouhé době v zemi uskuteční, se mu jistě dostane vysokého zájmu návštěvníků.
- 1 Pharma Tech Expo 2022 se uskuteční 14. – 16. října 2022. Jedná se o nejvýznamnější akci v oblasti farmacie a zdravotnických prostředků, čemuž odpovídá i umístění v největší výstavní hale v Rangúnu, Fortune Plaza.
- 1 MyanEnergy 2022, MyanBuild 2022, Myanglass 2022. Trojice tematicky provázaných průmyslových výstav proběhne paralelně v prostorách rangúnské Fortune Plaza 3. – 5. listopadu 2022. Akce je významná zejména pro dodavatele stavebních materiálů a techniky.
- 1 Myanfood 2022 je výstavou zaměřenou především na výrobce zařízení a materiálů užívaných v potravinářské výrobě. Uskuteční se ve dnech 24. – 26. listopadu 2022 v prostorách rangúnského Myanmar Event Park.
- 1 Agri Livestock 2022 je nejvýznamnější výstavou v oblasti zemědělství a živočišné výroby. Uskuteční se 2. – 4. prosince 2022 v rangúnském Myanmar Convention Center.

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Rangúnu (Embassy of the Czech Republic in Yangon)

109/B2 Aung Taw Mu Lane Than Lwin Road, Bahan Township

110 41 Yangon, Republic of the Union of Myanmar

tel.: +95 (0)1 2306174, +95 (0)1 2306175

fax: +95 (0)1 505019

web: www.mzv.cz/yangon

Velvyslanectví se nachází na rohovém pozemku boční ulice Aung Taw Mu Lane v oblasti označované Golden Valley v městském obvodu Bahan. Nalezení správné adresy bez bloudění je v podmínkách Rangúnu často problémem i pro zkušené taxikáře. Doporučujeme příjezd ze směru Inya Road, s odbočkou u hotelu Winner Inn do ulice Than Lwin Road. Boční ulice Aung Taw Mu Lane je pak druhou odbočkou vpravo z ulice Than Lwin Road ve směru od Winner Inn. Cesta z letiště na velvyslanectví trvá přibližně 30 minut.

PROPEA

Českým exportérům je dále k dispozici prověřená poradenská společnost Czech Business Yangon, zastoupená česky hovořící ředitelkou společnosti paní Andreou Hyniovou, která v Myanmaru realizuje projekt z programu PROPEA. Cílem projektu je rozšířit a doplnit podporu českých exportérů a potenciálních investorů v Myanmaru o poskytování profesionálních služeb od expertů, kteří mají mnohaletou znalost myanmarského podnikatelského prostředí a disponují úzkými obchodními kontakty na myanmarské firmy, obchodní a profesní asociace a další relevantní aktéry na myanmarském trhu.

Czech Business Yangon Limited Company

7D Ziongone Street

Nanthargone Ward, Insein Township

Yangon, Republic of the Union of Myanmar

tel.: +95 9 448024188

e-mail: czechbusinessyangon@gmail.com

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Policie: 199

Dopravní policie: +95 1 500005

Požárníci: 191 nebo +95 1 252011

Záchranka: 192 nebo +95 1 256112, 265131

Červený kříž: +95 1 682600

Dotazy na telefonní čísla: 1876

Imigrační úřad: +95 9 67431356

Letiště Rangún/Yangon: +95 1 533031

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Ministerstva pod kontrolou SAC:

- 1 www.mofa.gov.mm (Ministerstvo zahraničních věcí)
- 1 www.mopf.gov.mm (Ministerstvo plánování a financí)
- 1 www.commerce.gov.mm (Ministerstvo obchodu)
- 1 www.cbm.gov.mm/ (Centrální banka)
- 1 www.dica.gov.mm/ (Government Company Registration Office)
- 1 www.mmsis.gov.mm (statistické informace)
- 1 www.myanmarcustoms.gov.mm/ (Celní správa)

Orgány CRPH a NUG:

- 1 <https://crphmyanmar.org> (CRPH)
- 1 <https://www.nugmyanmar.org/en> (NUG)

Obchodní komory:

- 1 www.umfeci.com.mm (Myanmarský svaz obchodních a průmyslových komor)
- 1 <https://eurocham-myanmar.org> (EuroCham – Obchodní komora EU v Myanmaru)

Mezinárodní organizace:

- 1 www.worldbank.org/en/country/myanmar (Světová banka)
- 1 <https://www.imf.org/en/Countries/MMR> (Mezinárodní měnový fond)
- 1 www.adb.org/countries/myanmar/ (Asia Development Bank)
- 1 www.mm.undp.org/ (UNDP)
- 1 https://eeas.europa.eu/delegations/myanmar-burma_en (Delegace EU v Rangúnu)

Konzultační firmy:

- 1 <https://www2.deloitte.com/mm/en.html> (Deloitte Touch Myanmar)
- 1 <https://home.kpmg/mm/en/home/about/offices/yangon-1.html> (KPMG Yangon)
- 1 www.thuraswiss.com/ (Thura Swiss)

Noviny, časopisy (v anglickém jazyce):

- 1 www.gnlm.com.mm (The Global Newslight of Myanmar, oficiální deník vlády SAC)
- 1 <https://frontiermyanmar.net/> (Frontier Myanmar)
- 1 www.irrawaddy.com (The Irrawaddy)
- 1 www.myanmar-now.org/en (Myanmar Now)